

Monica Busuioc

SECTORUL DE LEXICOLOGIE ȘI LEXICOGRAFIE DIN
INSTITUTUL DE LINGVISTICĂ

1. Începutul activității lexicografice academice românești coincide cu înființarea Societății Academice Române (1867), devenită ulterior Academia Română (1879). Aceasta deoarece cel mai important deziderat – sub aspectul anvergurii, al dificultății și al volumului de muncă –, prevăzut în statutul prestigioasei instituții, a fost redactarea unui Dicționar academic de tip general al limbii române. Elaborarea Dicționarului academic a reprezentat una din rațiunile de existență, alături de ortografie și de gramatică, ale înaltului for academic, iar istoricul elaborării acestui Dicționar s-a desfășurat pe o perioadă de 140 de ani, între 1869 și 2009.

Proiectul realizării unui Dicționar academic a fost încredințat pe parcursul acestui îndelungat răstimp unor iluștri lingviști, într-o suită de patru încercări, dintre care numai prima¹ (sub conducerea lui A.T. Laurian și I.C. Massim) și ultima (sub conducerea lui Sextil Pușcariu, într-o primă etapă, și a lui Iorgu Iordan, Al. Graur, Ion Coteanu, Marius Sala și Gh. Mihăilă, într-o a doua etapă) au fost finalizate, celelalte două (B.P. Hasdeu și Al. Philippide) rămânând neterminate sau nepublicate.

Rememorarea succintă a istoriei Dicționarului academic confruntate cu numeroase vicisitudini, renunțări sau întreruperi, capătă o semnificație deosebită în anul 2009, când se sărbătorește 60 de ani de existență a Institutului de Lingvistică, deoarece anul 2009 va intra în Analele Academiei Române și ca anul când s-a încheiat redactarea *Dicționarului limbii române*. După mai bine de un secol de eforturi susținute, cea de-a patra încercare de realizare a *Dicționarului* academic, începută la 1 ianuarie 1906 de Sextil Pușcariu și colaboratorii săi și continuată de echipe mari de lexicografi din trei institute de cercetare din București, Cluj-Napoca și Iași a fost finalizată.

Prima parte, cunoscută sub numele de *Dicționarul Academiei* sau *Dicționarul lui Pușcariu* și sub sigla DA, cuprinde literele A–C, F–I/Î și L–lojniță și o mică porțiune din litera D (D–De), tipărite sub formă de fascicule și apoi sub formă de volume între anii 1907 și 1949.

¹ A.T. Laurian și I.C. Massim, *Dicționarul limbii române*. După însărcinarea dată de Societatea Academică Română. Elaborată ca proiect, București, Tom. I–III, 1871–1877.

A doua parte, subintitulată *Serie nouă* și cunoscută sub sigla DLR, cuprinde literele *M–Z*, tipărite inițial și sub formă de fascicule (litera *M*), ulterior însă, numai în volume, între anii 1965 și 2000, toate sub egida Academiei Române.

2. În perioada de după 1949, anul înființării Institutului de Lingvistică, „un colectiv al dicționarului”, numit și „lexicografie” a realizat sub conducerea lui Iorgu Iordan, directorul Institutului, între anii 1949 și 1951, „Baza DA” (într-o versiune manuscrisă care a fost mai târziu dactilografată) prin completarea listei de cuvinte și a adăugării de noi izvoare porțiunilor tipărite din *Dicționarul Academiei* (DA), care a fost întrerupt după cel de-al Doilea Război Mondial. Această bază-manuscris a constituit o fază pregătitoare pentru elaborarea marelui *Dicționar*.

Din păcate, lucrul la DA a fost din nou părăsit prin înlăturarea de la conducere, din motive politice, a lui Iorgu Iordan. Secția de știința limbii, literatură și arte a Academiei a cerut să se elaboreze rapid două lucrări importante, deosebit de necesare într-o perioadă în care exista un „gol lexicografic”, în speță *Dicționarul limbii române contemporane* (cunoscut și sub siglele DLRLC sau DL, tipărit în 4 volume: *A–C*, 1955, *D–L*, 1956, *M–R*, 1957, *S–Z*, 1957), la care au colaborat aproape toți membrii Institutului de Lingvistică din București, dar și unii membrii de la Institutul de Lingvistică din Cluj) și *Dicționarul limbii române moderne* (cunoscut și sub siglele DLRM sau DM, tipărit într-un volum, în 1958). După finalizarea acestor două lucrări, Prezidiul Academiei a decis reluarea lucrului la marele *Dicționar*, considerând că este mai util să se reînceapă redactarea de la litera *M* și abia după terminarea ultimei litere să se treacă la revizuirea și completarea părții publicate între 1907 și 1949.

Astfel, în anul 1959, odată cu înființarea Sectorului de lexicologie și lexicografie, s-a început efectiv, într-un cadru organizat și cu o echipă mare de lexicografi și specialiști în lexicologie, redactarea *Dicționarului*, sub îndrumarea celor doi directori, Iorgu Iordan și Ion Coteanu, care au rămas mentorii sectorului în toată perioada cât au fost directori ai institutului.

De altfel, domeniul principal de interes al sectorului, al conducătorilor și al membrilor săi a fost și rămâne lexicografia monolingvă (în strânsă legătură cu lexicologia), și anume elaborarea *Dicționarului limbii române*, denumit adesea și *Tezaur*, datorită mării sale bogății lexicale rezultate dintr-o concepție largă în selectarea cuvintelor.

Colectivului de la București, care este și cel mai mare, i-au revenit cinci litere (*M, N, P, S, Z*), pe care le-a redactat și publicat în 13 volume: *M* (1965–1968), *N* (1 volum, 1971), *P* (5 volume, 1972–1984), *S* (5 volume, 1986–1996), *Z* (1 volum, 2000). Redactorii responsabili ai lucrării (cuprinzând literele *M–Z*) sunt academicienii Iorgu Iordan, Alexandru Graur și Ion Coteanu. Primele opt volume au ca redactori responsabili de volum pe Ion Coteanu și Mircea Seche, iar ultimele cinci, pe Ion Coteanu, Mircea Seche, Elena Ciobanu și Ion Dănăilă.

Ultimul volum din litera *S* a primit premiul „Bogdan Petriceicu Hasdeu” al Academiei Române pe anul 1996.

3. În anul 1975, a apărut o altă lucrare de referință pentru lexicografia academică românească, și anume *Dicționarul explicativ al limbii române* (DEX), cuprinzând peste 56 000 de cuvinte și variante și elaborat de un colectiv de 15 persoane, sub conducerea lui Ion Coteanu, Mircea Seche și Luiza Seche. A urmat un *Supliment* la *Dicționarul explicativ al limbii române* (DEX-S) în 1988, sub conducerea lui Ion Coteanu, Ion Dănăilă și Nicoleta Tiugan. Aceste două dicționare (DEX și DEX-S) au fost concepute spre a fi destinate marelui public, spre deosebire de marele *Dicționar*, considerat ca fiind un dicționar pentru specialiști.

Contribuția majoră la realizarea acestor două lucrări de referință nu numai pentru lingvistica, dar și pentru cultura românească – DLR și DEX – îi revine în principal lui Mircea Seche, care a dezvoltat o adevărată școală de lexicografie (continuând de fapt mai vechea școală inițiată în lexicografia academică românească de Sextil Pușcariu), urmat de Ion Dănăilă, ambii șefi ai sectorului, primul între 1959 și 1985, al doilea între 1985 și 2004.

4. După anul 2000, întreaga activitate a sectorului (denumit pentru o scurtă perioadă și departament) s-a concentrat pe redactarea *Dicționarului limbii române* (DLR), intrat într-un „con de umbră” din cauza unei alte mari lucrări începute înainte de anul 2000, și anume *Micul dicționar academic* (MDA), care a fost terminat tot în această perioadă.

Interesul prioritar manifestat pentru finalizarea acestor două lucrări fundamentale din planul de cercetare al Institutului a fost salutar, deoarece devenise imperios necesară ducerea lor la bun sfârșit, iar fără un efort colectiv susținut nu se putea încheia această etapă istorică a lexicografiei academice românești.

După încheierea elaborării ultimei litere din alfabet (*Z*), a urmat repartizarea pe centre a literelor nefinalizate (*D* și *L*) sau neredactate (*E*) din DA, colectivului de la București revenindu-i litera *D*. La cele 13 volume redactate și publicate la Editura Academiei până în 2000, s-au adăugat alte patru volume de la litera *D* (Partea a 3-a². *D–Deînmulțit*, 2006; Partea a 4-a. *Deja–Deținere*, 2006; Partea a 5-a. *Deținut–Discopotiriu*, 2007; ultima parte, a 6-a, *Discord – Dyke*, fiind predată în anul 2008 la editură și urmând a fi publicată în anul 2009.

Redactorii responsabili ai noii serii, întemeiate de academicienii Iorgu Iordan, Alexandru Graur și Ion Coteanu, sunt, din anul 2000, începând cu litera *Z*, academicienii Marius Sala și Gheorghe Mihăilă, iar redactorii responsabili de volum, la litera *D*, sunt academicienii Marius Sala și Gheorghe Mihăilă și dr. Monica Busuioc, șefa Sectorului de lexicologie și lexicografie.

² Numerotarea părților de la litera *D* s-a făcut cu cifre arabe, în conformitate cu sistemul aplicat la literele din Seria Nouă din DLR.

Volumele tipărite din *Dicționarul academic* în toată această perioadă de 50 de ani (1959–2009) însumează [CCCXXXV] + 7 677 de pagini de tipar și 68 405 de cuvinte și variante, contribuția echipei de la București la redactarea *Dicționarului limbii române* fiind de 17 volume din cele 31 ale DLR-ului. La elaborarea lor au lucrat peste 80 de persoane din Sectorul de lexicologie și lexicografie din București, dar și de la alte sectoare ale institutului, precum și de la alte instituții (facultăți ori institute cu profil filologic).

Micul dicționar academic al limbii române (MDA), prevăzut a fi redactat într-un singur volum și estimat a apărea până la sfârșitul anului 2000, a depășit previziunile, apărând în patru volume, la editura „Univers Enciclopedic”: Volumul I, Literele A–C, 2001; Volumul II, Literele D–H, 2002; Volumul III, Literele I–Pr, 2003; Volumul IV, Literele Pr–Z, 2003.

Lucrarea cuprinde informații lexicografice (cu excepția citatelor și a izvoarelor) din toate volumele DLR și din cele cinci volume ale DA, însumând [CCLXXVI] + 4 104 de pagini de tipar și 175 000 de intrări, dintre care 125 000 de cuvinte și 50 000 de variante. Redactorii responsabili ai acestei lucrări sunt acad. Marius Sala și Ion Dănăilă, lucrarea fiind începută sub conducerea acad. Ion Coteanu. La elaborarea ei au lucrat peste 40 de persoane de la Sectorul de lexicologie și lexicografie din București.

Micul Dicționar Academic a obținut premiul „Timotei Cipariu” al Academiei Române pe anul 2003.

În această perioadă, au apărut numeroase tiraje ale ediției a II-a a *Dicționarului explicativ al limbii române* (DEX²), tipărit în 1996. Succesul mare de care s-a bucurat și se bucură DEX-ul, cea mai cunoscută și consultată lucrare de marele public, dintre cele elaborate de institut, se traduce și în numărul mare de exemplare vândute din ambele ediții.

Din cauza numărului mare, nu putem să cităm în cuprinsul acestui scurt articol pe autorii și colaboratorii de la DLR, MDA și DEX, meritul incontestabil și contribuția lor, deși fără vizibilitate, dar de mare utilitate și calitate, la făurirea acestor lucrări colective, nefiind cu nimic știrbite prin aceasta.

Bibliografia românească de lingvistică (BRL), cuprinzând toate lucrările de lingvistică apărute în România, reprezintă o contribuție importantă a sectorului, a cărei coordonare a fost preluată, din anul 1963, de Ion Dănăilă, iar din anul 2004, de Florin Sterian. Inițial elaborată în afara planului, ulterior inclusă în plan, BRL însumează un număr de 50 de bibliografii, apărute constant în revista „Limba română” și cuprinzând 88 180 de titluri și 4 960 de pagini.

Pe tot parcursul redactării DLR-ului, Sectorul de lexicologie și lexicografie a colaborat cu membrii Comisiei de etimologii (prof. Vasile Arvinte, de la Iași, dr. doc. Andrei Avram, prof. Grigore Brâncuș, membru corespondent al Academiei

Române, † prof. Vladimir Drimba, prof. Theodor Hristea, acad. Gheorghe Mihăilă, dr. Ladislau Murádin, de la Cluj, acad. Marius Sala, dr. Nicolae Ursu, de la Iași, prof. Lucia Wald), precum și cu cercetătorii dr. Ion Mării și Doina Grecu de la Institutul de Lingvistică și Istorie Literară „Sextil Pușcariu” din Cluj, pentru verificarea cuvintelor cu răspândire regională, cu dr. Alexandru Mareș, șeful Sectorului de limbă literară și filologie, pentru verificarea primelor atestări ale cuvintelor vechi și cu dr. Emil Suciu pentru verificarea cuvintelor de origine turcă.

În scopul repartizării uniforme a textelor și a echilibrării diferitelor epoci, regiuni, stiluri etc., *Bibliografia DLR* a fost supusă unui proces de revizuire și de îmbogățire (fiind publicată în prima parte din litera *D*), proces care va fi continuat, dată fiind decizia Secției de filologie și literatură și a Prezidiului Academiei Române de reluare, într-o nouă ediție, după modelul DLR, a literelor redactate din DA. Echipa de la București i-au revenit literele *A* și *B*.

Aceeași dorință de aducere la zi a instrumentelor de lucru a condus și la actualizarea numelor de localități publicate în *Anexele* de la prima parte din litera *D*, în conformitate cu ultimele reglementări în materie administrativă din lucrările de specialitate sau cu prevederile din hotărârile guvernamentale recente.

O serie de proiecte inițiate de Ion Dănăilă și prevăzute în planul institutului au rămas nepublicate sau în fază de manuscris: *Noul dicționar explicativ al limbii române* (NEX), *Banca de date fonno-morfo-semantice a limbii române* (BANDASEM), *Dicționarul confruntativ de sinonime, de analogii și de asociații al limbii române* (DCSAAAs), *Inventarul lexical al limbii române* (ILEX).

5. Odată cu apariția PC-urilor, Sectorul de lexicologie și lexicografie s-a aflat în fața unei mari provocări: aceea a informatizării lucrului la dicționar (atât la DLR, cât și la DEX), pentru a putea ține pasul cu tendințele pe plan mondial în acest domeniu. Valorificând tradiția, dar propunându-și totodată să se alinieze standardelor de ultimă oră, au fost demarate o serie de inițiative menite să îmbunătățească munca la dicționar, născute din dorința, dar și din necesitatea de a beneficia de metodele de lucru pe care le oferă folosirea calculatorului. (Trebuie menționat că în prezent toți cercetătorii din sector lucrează direct pe calculator, grație achiziționării infrastructurii necesare).

Astfel, la mijlocul ultimului deceniu al secolului al XX-lea a fost inițiat, sub conducerea lui Ion Dănăilă, un proiect de constituire a unei baze de texte românești în format electronic, care urma să cuprindă în final toate titlurile din bibliografia DLR. Pentru moment, Institutul dispune de un corpus relativ mic de texte vechi și moderne.

Această bază a devenit operațională în anul 2006, când Victor Celac a întocmit un indice de cuvinte în format electronic din baza de texte, care a permis pentru prima oară căutarea pe calculator a tuturor cuvintelor de la litera *D*, precum și a

tuturor contextelor în care acestea apar. Avantajele lucrului pe calculator s-au putut observa imediat: depistarea rapidă, cu ajutorul fișierului electronic, a unor cuvinte inexistente în fișierul manual din arhiva institutului, dar mai ales a unor atestări mai vechi (cu un secol sau cu mai multe) pentru cuvintele înregistrate în DLR. Acest fapt este de natură să schimbe radical perspectiva muncii la DLR.

Sectorul de lexicologie și lexicografie a beneficiat, în premieră, de un grant obținut prin competiție în anul 2006 de la CNCSIS (Consiliul Național al Cercetării Științifice din Învățământul Superior), intitulat CNR – *Corpus de referință al limbii române pentru constituirea de dicționare academice*. Grantul desfășurat pe parcursul a doi ani și-a propus constituirea unei arhive electronice de texte începând cu secolul al XVI-lea și până în prezent și construirea unui corpus de referință al limbii române. O parte din texte, introduse anterior în calculator în format Word sau chiar Word Perfect, au necesitat o operație de corectare atentă, care a fost finalizată.

Totodată, Sectorul de lexicologie și lexicografie participă și la proiectul eDTLR – *Dicționarul Tezaur al limbii române în format electronic*, finanțat de CNMP (Centrul Național de Management Programe). Proiectul, în curs de desfășurare, urmărește, în cadrul unui consorțiu (format din Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, București; Institutul de Filologie Română „Al. Philippide”, Iași; Institutul de Lingvistică și Istorie Literară „Sextil Pușcariu”, Cluj-Napoca; Institutul de Cercetări pentru Inteligență Artificială, București; Institutul de Informatică Teoretică, Iași; Facultatea de Informatică și Facultatea de Litere de la Universitatea „Al. I. Cuza”, Iași) realizarea unei variante electronice a *Dicționarului tezaur* al limbii române, constituirea unei baze de date care să cuprindă sursele lingvistice ale *Dicționarului*, realizarea legăturii dintre intrările *Dicționarului* și trimiterile la sursele în care se află exemplele, precum și construirea unui mediu de programe care să permită consultarea interactivă a *Dicționarului*.

Doi membri ai sectorului (Monica Busuioc și Florin Vasilescu) au participat cu o comunicare, pe baza unei competiții, la Colocviul internațional dedicat aniversării a 50 de ani de la lansarea proiectului *Trésor de la langue française*, organizat de Laboratorul ATILF (Analyse et Traitement Informatique de la Langue Française), din Nancy, Franța. Cu această ocazie au prezentat rezultatele activității DLR-ului și intenția de a informatiza munca la ediția a doua a *Dicționarului*. Totodată, au putut lua contact cu programele realizate de informaticienii francezi în colaborare cu lexicografii de la *Trésor*, pe baza cărora s-au elaborat *Trésor de la langue française informatisé* (TLFI) și banca de texte (FRANTEXT).

Cea de-a doua vizită științifică efectuată de Monica Busuioc la Laboratorul ATILF a fost benefică, deoarece, în urma discuțiilor cu informaticienii și cercetătorii francezi în legătură cu demersurile Sectorului de lexicologie și lexicografie

în direcția informatizării muncii la dicționar, directorul Laboratorului, profesorul Jean-Marie Pierrel, și-a manifestat disponibilitatea de a ne ajuta și de a colabora cu sectorul nostru în operația de informatizare a DEX-ului. În acest scop, profesorul Jean-Marie Pierrel a efectuat, la invitația Academiei Române, o vizită științifică și a ținut o conferință la Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, la începutul lunii iunie, urmând să se stabilească programul și condițiile de colaborare dintre ATILF/CNRS și Academia Română.

6. Noile condiții social-politice de după 1989, dar și modificarea grilei de promovare au impus cerințe noi în pregătirea și perfecționarea profesională a tinerilor, angajați în număr mare la Sectorul de lexicologie și lexicografie, după Revoluție. Dacă înainte de 1989, numărul doctorilor în filologie de la sector era foarte mic, la ora actuală aproape toți membrii sectorului sunt fie doctori, fie înscriși la doctorat, fapt cu totul meritoriu. Trebuie amintit că cei mai mulți dintre ei au fost încurajați și susținuți în acest sens de Ion Dănilă. Totodată, unii dintre ei, au absolvit și un stagiul de masterat, conform cu ultimele reglementări din structura învățământului superior.

Acestei „deschideri” de după 1989 i se datorează și reușita deosebită a doi dintre membrii tineri ai sectorului care au urmat timp de mai mulți ani cursuri doctorale și stagii de perfecționare în străinătate și și-au susținut tezele de doctorat la Universitatea din Manchester, Anglia (Anabella-Gloria Niculescu-Gorpin) și la Universitatea Paris 7, Franța (Alexandru Daniel Mardale), dar și faptul că membrii sectorului au participat și au susținut comunicări la diferite congrese, conferințe, ateliere etc., interne ori internaționale, sau au efectuat vizite științifice de lucru în străinătate ori stagii în cadrul schimburilor academice. Se disting, în acest sens, Anabella-Gloria Niculescu-Gorpin, Alexandru Daniel Mardale, dar și alții (Monica Busuioc, Liliana Hoinărescu, Mona Pologea, Mihaela Popescu, Florin Vasilescu).

Demnă de remarcat este și obținerea unei burse postdoctorale de un an, din partea Laboratorului ATILF, de către Victor Celac, care a lucrat în perioada septembrie 2008 – august 2009 la proiectul internațional: *Dictionnaire Étymologique Roman* (DÉRom).

În aceeași ordine de idei, tot ca o noutate a activității sectorului, se evidențiază numărul mare de cărți publicate (29 individual și 4 în colaborare), aproape fiecare membru publicând cel puțin una. Este vorba mai ales de tezele de doctorat, care au fost tipărite cu sprijinul directorului Institutului, Marius Sala, dar și alte cărți din domenii conexe, ceea ce denotă un interes științific sporit, manifestat și în numărul mare de articole publicate în revistele de specialitate. Și înainte de 1989, unii membri ai sectorului au publicat diverse lucrări personale, mai ales din domeniul lexicografiei și lexicologiei, dintre care amintim doar câteva: *Schița de istorie a lexicografiei române*. Vol. I. *De la origini până la 1880*. (1966)

și Vol. II. *De la 1880 până astăzi* (1969), a lui Mircea Seche, carte de căpătâi pentru orice lexicograf, dar și *Dicționarul de sinonime al limbii române* (DSR, 1982) al Luizei Seche și al lui Mircea Seche, dicționar care s-a bucurat de ediții succesive, revăzute și adăugite, sau *Dicționarul practic al limbii române* (1995), a cărui a II-a ediție (1997), intitulată *Dicționar explicativ și enciclopedic al limbii române*, îi are ca autori pe Elena Ciobanu, Maria Păun, Zizi Ștefănescu-Goangă ori au colaborat la redactarea unor lucrări colective (*Mic dicționar enciclopedic*, 1972, și *Mic dicționar al limbii române*, 1992).

Toate aceste realizări din afara planului de cercetare, care le întregesc pe cele din plan, reprezentând notabile contribuții științifice, vădesc un reviriment al activității Sectorului de lexicologie și lexicografie, a cărui pondere în structura institutului este de primă mărime, date fiind importanța și valoarea lucrărilor de interes major pentru cultura națională, pe care le elaborează.

După cum s-a amintit, anul 2009 va rămâne în istoria culturii române și nu numai în cea a Academiei Române, ca anul în care *Dicționarul limbii române*, cunoscut mai ales sub numele de *Dicționarul Academiei* (instituție care l-a patronat de la început până la sfârșit), a fost finalizat. Munca a aproape patru generații de cercetători și profesori universitari a fost încununată cu succes în acest an, în care, alături de colectivul de la București, și colectivele de la Cluj-Napoca și Iași au predat ultimele volume din dicționar la Editura Academiei, urmând ca acestea să fie tipărite până la sfârșitul anului 2009.

În ciuda diferențelor dintre cele două serii ale *Dicționarului* academic, mai numeroase și mai importante sunt asemănările care privesc, în esență, structura de ansamblu a oricărui dicționar unilingv de tip istoric și general (criteriile de alcătuire a listei de cuvinte, stabilirea formei-titlu, organizarea și principiile de redactare a elementelor componente de bază în cuprinsul fiecărui articol de dicționar, în scopul asigurării unității acestuia). Această continuitate dovedește existența unei tradiții lexicografice, urmată consecvent de-a lungul întregii perioade de elaborare a *Dicționarului*.

Dicționarul limbii române, cu cele două versiuni, DA, apărută sub egida fostei Academii Române și DLR, seria nouă, apărută sub egida Academiei Republicii Socialiste România, iar după 1990, a Academiei Române, reprezintă, în ordine cronologică, cel de-al doilea *Dicționar* academic general, redactat și tipărit integral (după cel al lui A.T. Laurian și I.C. Massim). Ca însemnătate însă, acest ultim dicționar, reunind DA și DLR, covârșește tot ce a apărut anterior în lexicografia românească și nu numai în lexicografia academică, și formează cea mai amplă și valoroasă lucrare lexicografică din istoria lingvisticii românești, cu nimic mai prejos decât dicționarele similare ale altor limbi.

După 140 de ani de la prima încercare de redactare a *Dicționarului* academic și după 102 ani de la apariția primei fascicule din DA, Academia Română și Institutul de Lingvistică se pot mândri cu reușita acestei opere colective de interes național, unică în cultura națională.

Dicționarul academic, început odată cu înființarea Academiei Române și legat de existența acesteia, va dăinui atâta timp cât va dăinui și Academia.

Este un moment de mult așteptat, care ne obligă pe toți cei implicați azi în făurirea acestei opere monumentale, să fim la înălțimea marilor noștri înaintași. Aceasta cu atât mai mult cu cât, prin hotărârea Secției de filologie și literatură și a Prezidiului Academiei, s-a decis reluarea *Dicționarului* academic în cadrul unei a doua ediții, care va trebui să fie adusă la zi și informatizată, în acord cu progresele lexicografiei mondiale.

DEPARTMENT OF LEXICOLOGY AND LEXICOGRAPHY OF THE "IORGU IORDAN – AL. ROSETTI" INSTITUTE OF LINGUISTICS

(Abstract)

The article describes the history and the accomplishments of the Department of Lexicology and Lexicography in Romanian Academy's "Iorgu Iordan – Al. Rosetti" Institute of Linguistics in the period that spans from 1949 (when the Institute was founded) to 2009 (when the Institute celebrates 60 years of existence).

The Department of Lexicology and Lexicography was established in 1959 and concentrated its activity on the making of the Dictionary of Romanian Language, also called the Dictionary of the Academy and subtitled New Series, known under the abbreviated name DLR (*Dicționarul* limbii Române), a work which in fact represents a continuation of the first part of the Dictionary of the Academy, referred to as DA, that appeared from 1907 to 1949.

The year 2009 marks the successful completion of the Dictionary of Romanian Language, the most important lexicographical work in the history of Romanian linguistics. The Department has also published other fundamental dictionaries for the Romanian culture, such as the Explanatory Dictionary of Romanian Language (*Dicționarul* Explicativ al limbii române – DEX) or the Concise Dictionary of Romanian Language of the Academy (*Micul Dicționar Academic* al limbii române – MDA), etc.

In order to keep up with world-wide tendencies, the Department has recently directed its efforts toward using computers in compiling the dictionary, aiming to make full use of computers in writing the second edition of DLR and third edition of DEX.

Cuvinte-cheie: lexicografie, sector, istoria dicționarului, informatizare, grant.

Keywords: lexicography, sector, dictionary history, informatization, grant.

*Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”
București, Calea 13 Septembrie nr. 13*